

Mungos animalculum et radix descripta / [Michael Friedrich Lochner].

Contributors

Lochner, Michael Friedrich, 1662-1720.

Publication/Creation

Nuremberg : J.E. Adelbulner for W. Michahelles, 1715.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/ex2tn7fm>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

9.9 14 62787/3
18

G.B. 48

The Library of the
Wellcome Institute for
the History of Medicine

J
C. 19

MEDICAL SOCIETY
OF LONDON

Accession Number

Press Mark

LOCHNER, M.F.

Tq

MVNGOS

ANIMALCVLVM

ET

RADIX

DESCRIPTA

A

MICH. FRID. LOCHNERO,

S. CAES. MAIEST. ARCHIATRO EIVS.

QVE PERSONAE IMPERIALIS MEDICO, S. R. I.
NOBILI, AVLAE CAESAREAE PALATIIQVE LATERA-
NENS. ET CONSISTORII IMPERIALIS COMITE, ACA-
DEMIAE LEOPOLDINO - CAROLINAE NAT. CVRIOS,
EPHEMERIDVM DIRECTORE, REIPVBL. NORI-
BERG. MEDICO SENIORE.

NORIBERGAE,

Sumptibus WOLFGANGI MICHAELLES.

Typis JO. ERNESTI ADELBVNERI.

ANNO M DCC XV.

MVNGOS ANIMALCVLM

ET

RADIX

DESCRIPTA

MICH. FRID. LOCHNERO.

SCALES. MAEST. ARCHATROFIVS.
DUE FERONAE IMPERIALIS MEDICO, S. R. I.
NOBIL. AYALAE CAESARAE PALATINAE LATERA.
KING. Y. CORSTON IMPERIALIS COMITE, ACA.
ELMATE LEOPOLDINO. CAROLINAE NAT. CARIOS.
REHABILITATION DIRECTOR, REHABIL. NORI.
SANG. MEDICO SENIOR.

WOLFGANG

WOLFGANG MICHAELIS

THE J. C. HENST. ADELPHI MONT

ANNO M DCC XX

Inter myriades calamitatum, quarum gravitate tarditatem suppliciorum luxuriae nostrae compensare solet, lento quidem gradu ad vindictam procedens ira Divinae Majestatis, (quippe, Seneca teste,

Solet Ira certis Numinum ostendi notis;)

Purpura quaedam maligna, in Vrbe hac nostra patria haecenus grassari coepit, ad eum tandem provecta malignitatis gradum, ut a Lue illa, quam *πυρφόρον θεόν* vocavit Sophocles in Oedipo, symptomatum diritate et truculentia vix differat.

Hoc malum non adeo sensere, nec adhuc sentiunt servitia et sine nomine vulgus; sed potius quibus largae suppetunt facultates, et propitiore fortuna opes pro voto affluunt; non cadaverosi senes aut decrepitae aniculae, sed potissimum e sequiori sexu puerperae, in florentissima aetate constitutae, virginesque *μέγανδραι*, ut eas Athenaeus Dipnos. Libr. IV. nominat, nominisque rationem exponit ejusdem eruditissimus commentator,

*Cui casa dat nomen bona, quae casa continet omnes
Cum Phoebus Musas, totumque Helicon,*

Animadvers. in Ath. p. 194. scilicet, quae sunt annis plenae maturitatis, et ad patiendum gestientes, ut facere nequitiarum discretus Arbiter Petronius in Satyra jocatur.

Cum ex parte contraria sexus virilis infrequentius hoc malo infestetur, aut succumbat. Succubere tamen, quos inter Collega desideratissimus Wurfbeinius Junior, qui pro salute aegrorum purpurae amoliendae vitam ipsam mancipavit, et ante Parentem, nunc caelitibus pariter adscriptum, defloruit, ac morte sua illud Ovidianum Met. l. 7. fab. 26. confirmavit, in

--- ipsos saeva medentes

Erumpit clades, obsuntque auctoribus artes.

Est tamen ut plurimum malum παλιμβόλον, quod prae se saepius levamentum fert, sed interius malignitatem occultat, ut Palladius Sophist. notat, in 6. Epidem. comm. 15. hocque ipso lui non dissimilis Atticae, cuius Thucydides meminit, et quam eruditissimo commentario illustravit Cl. Fab. Paulinus: *κρείσσον λόγῳ τὸ εἶδ' ὅτ' τῆς νόσου, τὰτ' ἄλλω χαλεπώτερόν ἢ κατὰ τὴν ἀνθρώπειαν φύσιν, genus morbi majus, quam ratione comprehendī, & in aliis rebus acerbius, quam humana natura sustineri possit.*

Apparet enim in principio quietas lues, tacitoque progressu incrementa passim accipit, raro symptomatibus validis statim affligit, ut aegrotos saepius, medentes, adstantesque decipiat. In insidiis quippe occulta latet, et e Medici si non incuria, mora tamen levidenti, novis actutum aucta viribus, vires acquirit, ut immmania atque vitae nostrae insensissima symptomata prodeant;

*Qualia non Capaneus, non audax Amphiaras
Sperneret, in verso nec Moenas torva corymbo:*

quae curandi peritiae obicem ponunt, eamque intervertunt, imo aegrum pro! dolor pessundant, inque censum Libitinae referunt.

Abstineo ab ulteriori mali hujus delineatione, in aliam differenda occasionem: nec disquiro anxie, an priscis plane ignotum?

ignotum fuerit, vel Patrum nostrorum memoria demum cognitum? cum Hippocratis nostri, e Celsi elogio, omnis Medicinae Parentis, *τριχίσματα*, aspretudines miliaceae, ac *ἐξανθήματα οἷα τὰ τῶν κωνώπων δῆγματα*, et rubra illa *ἐπανθήματα*, ab illo descripta satis evincant, vetustioribus Medicis artisque nostrae Principibus innotuisse; sed et quod in aliis morbis fieri assolet, aliquando desuisse seque subduxisse, longa vero annorum peracta serie rursus productum fuisse, ut quod de Siphilide immortalis gloria Fracastorius canit, huic quoque Purpurae applicare liceat:

*Non semel in terris visam, sed saepe fuisse
Dicendum est, quamvis nobis nec nomine nota
Haecenus illa fuit. Quoniam longaeva vetustas
Cuncta situ involvens, et res et nomina delet,
Nec monumenta Patrum seri videre nepotes.*

Sic Ebn-Sinae tempore malum hoc recruidisse videtur, sub nomine *Bothor* expressum; nec *Tabardillo* Hispanorum, cuius Vallesius meminit, a purpura hac nostra multum differre credo.

Hoc certissime affirmare auserim, circa praxeos meae initia ante triginta paene annos, dilectissimae nostrae patriae hanc Purpurae speciem plane fuisse incognitam, utpote quae petechialibus Hungaricis, olim malignitate quoque infensissimis, successerit, Lipsiensibus nomine Purpurae Puerperarum, deß *Griesels*/notissima, ab illisque peculiaribus dissertationibus descripta.

Quamprimum hic morbus nostris innotuit, aedes vix ullas praeteriit, sine omni malignitatis nota, ut simulata lenitate expers gravioris mali videretur; sequentibus annis rarior quidem, malignior tamen apparuit, ut quos nunc arripit, plerosque, non tamen omnes,

Auferat atra dies et funere mergat acerbo.

Hinc vana ut plurimum et irrita medicorum in hoc conamina, ut inefficacia deprehendamus remedia, quae effectus alias suos (ut Seldurii milites apud Caesár. Libr. 3. Comment. de bell. Gall.) nobis probarunt, adeoque

-- *musset tacito Medicina dolore.*

Visum nonnullis, hanc purpurarum tragicam malignitatem et letalitatem a visceris, vel partis etiam solidae, inflammatione ducere ortum, id quod Anatome practica confirmat; neque absolute id negandum: cum tamen sola sanguinis omni moda corruptio, et seri acrimonia quodammodo corrosiva, ad homines e medio tollendos per purpuram hanc sufficiat, nil opus est, ad partium viscerumque inflammationes confugere, nisi luculentissimi testes hoc nos edoceant.

Interim Purpurae hujus truculentia adeo hominum civiumque mentes invasit, ut crederent, morbum hunc omnis eludere remedii efficaciam sylvamque caeduum alexiteriorum omnium non sufficere huic debellando hosti; id quod jam olim Philosophus Poëta libr. VI. de Rer. Natur. expressit:

*Aerumnabile erat, quod ubi se quisque videbat
Implicitum morbo, morte damnatus ut esset,
Deficiens animo maestus cum corde jacebat
Funera respectans, animam et mittebat ibidem,
Idque vel in primis cumulabat funere funus.*

At postquam nonnullae hac lue correptae, inque orci faucibus constitutae aegrae restitutae essent, gratiosissimae arti debitus redire incipit honos, et cognoscunt, divinitus quidem tanquam auctoramenta peccatorum nostrorum, immitti hanc purpuram; sed coelesti auxilio quoque curari posse.

In primis tanquam Θεῶν χάρις in hoc morbo experti sumus nonnulla noviter in officinas nostras introducta exotica, quae in-

ter

ter *serpentaria Virginiana*, Pulverem Bezoardicum Anglicum Comitissae de Kent ingrediens; *Pedra Cordial* sive *Lapis Bezoar de Goa*, et pretiosa licet, efficacissima tamen, Radix *Ninzin* sive *Genseng*, sisarum nempe montanum Coraeense, radice non tuberosa, ut alia alexiteria praeteream, quibus omnibus in averruncanda hac malignioris Purpurae specie illud inscribendum, quod M. Varro Libr. X. Rer. div. qui erat de diis selectis, agebat: HOMINIS EST HOC OPINARI, DEI SCIRE.

Interim dum Medicorum est, ut acrius omnes

Incumbant generis lapsi sarcire ruinas,

quaesita undique remedia ad expugnationem hostis vaferrimi, sollicitataque commercio literario aliena experientia, de qua fama retulit, in Belgio ex Indiis allatam repertu dari radicem, quae primo morbi maligni accessu, et priusquam vires acquirat cundo, exhibita, cum aliquando penitus auferat, crebrius tamen in intermittentem febrem minus periculosa convertat et terminet. Exposui hunc rumorem, aegris nostris adeo salutarem, solertissimo Pharmacopoeorum nostrorum Dn. Dieterico, qui de aegris optime merendi studiosissimus,

contraque minantia fata

Pervigil,

nullis in conquirendis iis, quae aegris solatio possunt esse, parcit sumtibus; ambo tamen in expiscando hoc alexicaco remedio extitimus aequae infelices, cum nemini tale equidem innotuerit, in votis potius et rumore, quam re ipsa reperiendum.

Non tamen plane inutile fuit scrutinium nostrum et remedii tam generosi conquisitio, cum Dn. D. Falckius Tilsita Borussus, hanc transiens urbem, Dietericianamque invisens Pharmacopoeam, radicis ex Indiis per Chirurgum allatae meminerit, qua in debellandis malignis uteretur felicissime: Audito hoc statim ad amicos Amstelodamenses literis Dietericus inquit in hanc radicem,

cem, neque destitit priusquam laudatum adeo obtinuisset alexiterium; voti et remedii compos, alacritate consueta mihi Pharmacopolium visitanti ostendit, et si quid de radice hac, *Mongus* dicta, mihi constaret, ut secum communicarem, instantissime petiit.

Amici justissimis obtemperaturus precibus, quicquid de hac radice collegeram, eruo, cumque altum apud omnes, qui de materia medica scripserunt, de novo hoc exotico silentium deprehendissem, in gloriam optimi Creatoris, et Proximi emolumentum, ut publici juris facerem, a viro amicissimo me exorare passus sum, spe firma fretus, fore alios, in amoenissimo naturali studio longe perspicaciores, impofterum altiore concepta consilio hac de radice manumissuros, defectumque hunc meum supplementuros.

Antequam vero operi me accingam, radicem *Mungos* distinguimus ab Avicennae *Meisce*, sive Plempii *Mâsj* comment. in Canon. Medic. Abuali Ibn. Tîna Lib. II. Tract. II. p. 200. (vel uti ab Arabicae linguae peritissimis *Mex* vel *Max* effertur,) quod *Mungo* quoque ab Orientalibus vocari, testatur Garcias ab Orto, fortasse lingua sua Lusitanica, uti credit Cl. Plempius Lib. 2. c. 21. licet et hoc averruncandis febribus destinatum: Sic enim modo laudatus Auctor: *Est MVNGO semen viride, quod per maturitatem fit nigrum Coriandri sicci magnitudine, pabulum est equorum, interdum etiam ab hominibus editur. Guzuratae & Decan incolae in febribus hoc modo utuntur. Febricitans cibo abstinet per decem, nonnunquam per quindecim dies: post quos hujus fructus decoctum illi propinatur, in quo nonnihil pulpa remanserit: deinde cortice delibratum Mungo, & instar oryzae coctum febricitanti exhibent, panem vero triticeum, non nisi post multos dies. Nasci etiam ferunt hoc Mungo in Palaestina.*

Post Garciam optime, uti solet, hujus seminis, (apud orientales frequenter elixi et butyro conditi, cibi loco in delitiis habiti) et Plantae sub nomine *Mungo*, sive *Phaseoli orthocaulis*, de-

descriptionem exhibuit, oculisque exposuit Fabius Columna Lynceus, spectata generis nobilitate & doctrina maxime conspicuus, qui e Jo. Fabri elogio, eo ingenii sui acumine processit, ut genuinae Theophrasti ac Dioscoridis insistens menti, innumeras ab aliis perperam nominatas plantas, speciei, loco, ac nitore suo restituerit, in Not. et Addit. ad Histor. rer. medicar. Nov. Hispan. Nard. Anton. Recchi p. m. 887. Cl. Plempius l. c. Pisi speciem esse contendit. Maximus Salmasius in Homonym. Hyl. Jatric. c. 78. plurima de *Bunco*, *Bungo* et *Mungo* habet, operoseque probare nititur, *Meisce* sive *Mex* Avicennae differre a *Mungos* Garciae ab Orto. Fructum quoque *Mangostam* hodoeporicorum scriptores nonnulli corrupte *Mongos* nominant, de cujus fructus deliciis Cl. Bontius Hist. nat. et Medic. Ind. orient. Lib. VI. c. 28. canit;

*Cedant Hesperii longe hinc mala aurea fructus,
Ambrosia pascit Mangostam et Nectare Divos.*

Nihil tamen vel Phaseolo orthocauli vel fructui *Mangostan* cum radice nostra *Mungos* commune, quae nomen ab Animalculo ejusdem nominis obtinuit. Nec enim operam omnino lusero, nec me labor iste gravabit, si ab intimiori Animalculi hujus descriptione, de cujus nomine radicis nomen fluxit, quaedam praemittam.

Vocatur autem a Lusitanis *Mungo*, Batavis *Muncos*; in Catal. Exoticor. in Ambulacro Horti Acad. Lugdun. Batav. conspicuendorum. *Mungathia Zeylon.* aliis *Mongutia*, hinc radix quoque *Mungos* et *Mongus* audit. Garciae ab Orto in Arom. et Simplic. Medicam. Histor. Lib. IV. cap. 44. *Quil* vel *Quirpele* vocatur. Exhibet sciuri figuram, eo tamen paulo major, et gestibus tardior, pilis ornatur glaucis in cauda longioribus, ex atro ad decorem interpunctis. Mus. Leyd. Catal. modo citatus n. 18. *Viverram Indicam gryseam*, mox n. 19. e gryseo rufescentem declarat, ut hoc ipso illam *Mongutiam* a *Quirpele* distinguere

videatur Excell. Rajus in Synops. Method. Animal. quadruped. p. 197. seq. notatus ideo a Celeb. Kaempfero,

*Quem non lucri malefana cupido
Compulit, aut fulva pretiosum littus arena,
Ire per Aurorae thalamos Solisque cubile;
Humani sed amor generis, studiumque juvandi,*

in elegantissimis et omni eruditione scatentibus Amoenit. Exotic. in peregrinationibus per universam Orientem collectis, Fascic. III. Observat. X. p. 574.

Domi alita haec *Mongutia* facile mansuescit; hinc Cl. Kaempferus ipse Mongutiam nutrit, quae cum illo dormivit, et caniculae instar domesticae per urbem et campos ipsum secuta est. Sicut et genus sylvestris mustelae *Quauhthenzo* praelonga cauda, fusci pili mollissimique, mitissimum animal, ad cognitos et domesticos accedit, illosque comitatur, cujus meminit Fernandez Histor. Quadruped. nov. Hispan. T. I. cap. XXVII. p. 9. et Nieremberg. Histor. Natur. Libr. IX. c. 31. p. 171.

Ex haecenus allatis concluderem, animalculum hoc idem vel certe simile esse *Sciuro Getulo Caji*, Anglice *de Barbary squirrel* dicto, quippe Mungos instar Sciuri cauda umbram facit: unde ex Graeco *σκιά* umbra, & *ὄρα* cauda, nomen trahit. Vel mustelae illi Libycae, quam *γαλὴν λιβυκὴν* nominat Clusius, et Exot. Lib. V. cap. XVII. p. 112. delineandam sculpendamque curavit, et modo citatus Nierembergius. Histor. Natur. Libr. IX. cap. 32. ex Clusio intulit. Nullumque mirum sciuro assimilari, cum Sciuri olim mustelarum accenserentur generi, et hodie adhuc sciuri nostrates, Germanice *Echhermelin* / sive *mustela quercuum* nominentur, quos postea corrupte *Echhornlein* dixere. Nam aliquae Germanae provinciae, teste Jo. Fabro Bambergensi, Academico Lynceo, mustelam domesticam *Hermelin* vocant, Italice *Donnola*, Cremonensibus *Benola*, quod ex Arabico *Belula* detortum vult Sylvaticus, teste Cl. Laur. Legato in Museo Cospien. Libr. I. cap. 6. p. 23. Hinc *Armellini* mustelae illae omni nive candidiores, excepta caudae extremitate, quae nigra semper reperitur. Vid. Fabri Exposit. in Animal. Novae Hispaniae Nard. Ant. Recchi p. 885.

Videtur pariter Mongutia perſimilis *Cacamitzli* Fernandez Hiſt. quadr. T. I. cap. XL. p. 12. vel ſciuro Indico *Surikatjes* dicto, a Neuhoſio in de Zee en Land-Reize door verſheide Geweſten van Oſt-Indien p. 294. deſcripto. Nec dubium ullum, Animalculum *Mungs* ſive *Mings* et *Minx*, a D. Lawſon in Carolinae deſcriptione, dictum, a vocabulo Mungos detortum et contractum eſſe, cum reliqua, quae de hoc Animalculo viverrae aemulo referuntur, aptiſſime in Monguthiam quadrent; nec ſciurus ille Indicus in ſerpentis caudiſonae riſtum ſe praecipitans, cujus p. 244. meminit, aliud quid, quam pugnam Monguthiae cum ſerpente innuere videtur.

Nec abludit multum Animalculum Sinenſe domesticum *Sum-Xu*, ad ſelem minorem accedens, nigri et ſubinde crocei coloris pilos habens, quod Sinenſes cicurant, collumque aureo circumdant cingulo, eoque delectantur maxime, cum murium ſit avidiſſimus venator, teſte Rev. Patr. Athanaſ. Kircher. Chin. Illuſtr. P. IV. cap. VII. p. 194.

Sic *Quirpelen* ſive *Monguthiam* in India quoque alere ſolent ad glires muresque exſtirpandos, quos acerrime proſequuntur, e Garciae teſtimonio loc. cit. indicio certe evidenti e muſtellarum genere eſſe, quae capitales murium hoſtes, de quarum innato odio Plinius jam olim retulit, modico cerebri muſtelini coagulo immixto, mures a caſeis arceri, et muſtelae cinere ſparſo eoſdem fugari. Ut adeo majorem muſtela utilitatem ruſticis in frumentorum horreis, quam cati, praefter, cum mures, glires imo et talpas voret, quod nitidiſſimus Hortorum ſcriptor Ferrarius in Flora ſua retulit. Hinc Carolus Figulus ob id muſtelae nomen fecit ex *mūs* i. e. Mus, et *ῥέλλω* ſurripio, quaſi *muſtela fur* ſit *murium*: quamvis Voſſius vocem *tela*, vocolae *muris* productionem credat. Vid. Excell. Charlton Exercit. de Different. et Nominib. Animal. p. 20. Si cuiſvis in re obſcura conjectura licet uti, Goropiano more a Germanica Lingua totam vocabuli eſſentiam et genuinam ſignificationem derivari poſſe, credic modo laudatus Jo. Faber l. c. Mus enim Latinis, idem Germanis

animal eadem voce *Maus* aliquibus signat, *stehlen* furari significat. Vtramque si vocem in unam *mustelae* contrahas, habebis murium furem, quae huic essentialis proprietas. Haec Faber.

Quod haecenus de muribus, gliribus, talpis, hoc de cuniculis monet Illustr. Willugbejus, quos e meatibus subterraneis et foraminibus expellunt *mustelae sylvestres*, Anglis *thes Ferrets*, Belgis *Frett* dictae; his enim *Mongutias* sive *Quirpeles* aequiparat

Eoum nobis qui dat Linscotius orbem.

Libr. IV. Itiner. cap. 31, cum Not. Cl. Paludani, et Reverendus Dn. Phil. Baldaeus, Verb. div. Minist. in Regn. Jafnapatnam Insulae Ceylon in accuratiori littoris Malabarici, Coromandel et Zeylon descriptione p. Vti enim *mustelae sylvestres* in cuniculorum venatione ad illorum foramina dimissae, dum cuniculos unguibus scalpunt, eos exire cogunt, sic et *Mongutiae*, naturae quasi instinctu et sponte, serpentes, ubicunque locorum invenerint, venantur cum illisque congregiuntur. Hinc in Catalog. Leydens. vocatur *animal omnium serpentum generibus inimicissimum*.

Nutriunt igitur *Quirpeles* domi, ut cum serpentibus inibi obviis praelientur, quod a felibus quoque fieri Cl. Bontius testatur; imprimis cum illo serpentum genere, quod coronatum seu diademate insignitum creditur, et hinc *Regulorum* nomen obtinuit. Vocantur et *viperæ pileatae*, Gallis, teste Tavernerio, *serpents au Chaperons*, Lusitanis *Cobras de los Capellos*, quos nonnulli quasi pilis capillisque instructos interpretantur, quod tamen absurdum, cum id nominis obtinuerint, quod in superiori capitis parte veluti tegmen quoddam habeant, instar plani pilei, quod et, prout conceitatur, surgit versatile, ex relatione R. P. Kircheri Chin. illustr. qui insuper annotavit, in inferiori maxilla SS. literam naturae esse insculptam, licet incognitum, cui usui. In Act. Anglic. Philos. Mens. Jan. 1668. corrupte vocantur *caprae capellae*.

A Cey-

A Ceylanensibus hoc serpentum genus *Noya* vocatur, teste Rob. Knox dans la Relation ou Voyage de Ceylon P. I. chap. VII. p. 74. Lacessitum hoc serpentum genus peculiare habet, quod utroque cervicis latere cutem inflare, ut in orbem planum sive compressum, instar alae vel vittae, extendere soleat. Vittae illae in dorso exactissimam imaginem exhibet conspici illi albido colore delineati, cujus orbiculi, in expansa utrinque vitta, et quae hos connectit arcus, in ipso capite expressi sunt. Cl. Bontius Not. in Garc. ab Orto scribit, similes esse bullis illis, quales Indicae ranae palustres coaxantes in temporibus attollunt, quae bullae coronae speciem Auctoribus fecere.

Suppeditat haec vipera celebres illos lapides, *Pedras de Cobras* dictos, quos tamen Generos. Thevenotius et Tavernier, teris multum jactati et undis, artificiales esse credunt, a Brachmanibus illos plerumque vendentibus compositos, non desumptos ex serpentum capitibus. Consule post alios plurimos de his lapidibus excell. Rajum Synops. Animal. quadruped. et serpent. Gener. p. 318. Kircher. Chin. illustr. Blancard. Collect. Med. Phys. Cent. I. n. 16. p. 26. et Cent. III. obs. 95. p. 288. Imprimis autem Excell. Menzelium, dignissimi qui Patris vestigia calcit, Dec. II. Ann. IX. observ. 76. qui rigorosum horum lapidum instituit examen.

Hos serpentes pileatos sive Regulos, *Noya Rodgerah* Ceylanice dictos, secundum Knoxium circumferre solent religiosi quidam gentilium, seu potius circumforanei, stipem horum serpentum gesticulationibus emendicantes: hinc *Viperæ Indicae gesticulariae* nomen huic serpenti inditum in Catal. Mus. Leyd.

Religiosos hos ophiuchos *Jogves*, *Goegis*, *Gioghi* et *Sjoges* in India nominant, nec discrepant ab illis, qui apud Arabes *Fakir* audiunt, constituuntque Braminensium sectam viliorem. Quatuor quippe Neuhofius recenset, vocanturque primi generis *Cenravvagh*, secundi *Samaroth*, tertii *Bisnoth*, quarti *Jogves* vel *Sjoges*, quos Kircherus *Eremicolas Idololatrias* interpretatur. Omnes religiosorum horum ordines sanctitatem affectant, precarium exercentes quaestum, dumque cineribus se aspergunt,

vaccinoque stercore corpus jam sordidissimum uberius inquinant, tam pestilentis putoris effluvia exhalant, ut prae illis cloacae omnes latrinaeque balsamum spirare videantur.

Stupenda hac sorditie apud stultissimam plebeculam venerationem sanctimoniae et venantur, et revera accipiunt. Mulierculae imprimis sordidos hos mystas omni dignantur honore, usque adeo, ut eorum membra, mephitim certe exhalantia, et quae pudor nominare prohibet, et osculentur & alia committant turpissima dictu, apud modo laudatum Neuhofium fusius recensita. Videantur quoque de his Sjogis Dn. Bernier Voyag. contenant la description des Etats du grand Mogul . . . et Andersen et Siversen Itiner. a Cl. Oleario edita Libr. IV. p. 205. seq. aliique, quos pagina vix capit.

Ex hac ultima Fanaticorum secta nonnulli omnes percurrunt regiones, et circulatorum more has conspicillo insignitas vyperas secum gestant, quas demulcere, orique colloque aptare solent. Revocant hoc ipso nobis in memoriam, matronas istas Romanas, quibus Dracones fuere in deliciis, et quarum meminit Martialis Libr. VIII. Epigr. 86:

Si gelidam collo nectit Glacilla Draconem.

Hinc statuæ passim obviae matronarum, serpentes foventium, quas collegit margaritum illud Augustae Vindelicorum et Germaniae nostrae, solertissimus Welschius (quo elogio illustrem Welscherum Pignorius mactare solebat) in Tract. de Vena Medinens. p. 447.

Has dum innoxie sic tractant Indici ophiuchi vyperas, plebeculae persuadere conantur, eas se incantasse, ne nocere queant, radiculæque portiuncula velamento femoris illigata cicures reddidisse; quamvis neget Knoxius pileatas has vyperas sive Noyas esse noxias; contrarium tamen experientia edoctus probat Cl. Bonnius Not. in Garc. ab Orto cap. 45. Spectatoribus, qui ad gesticulationes et tripudia harum viperarum ab Jogys illis instituta concurr-

currunt, radículas prædictas venales obtrudunt, nec quenquam facile salientem viperam accedere patiuntur, nisi emta particula munitum, quam tamen non integram exhibent, sed in particulas, ne noscatur, uncialis longitudinis divisas, quas sapore et externa facie Sarsaparillae similes, paulo tamen crassiores judicat Excell. Kaempferus.

Postquam hanc radiculam dextra sua inclusit religiosus circulator, Viperam e vase in terram excutit, et bacillo vel obverso quem muniverat, pugno, leviter irritat. Haec repente ad offendentem conversa, imae innitens caudae, corpus procerum erigit, vittas iracundiae indices in orbem expandit, et rutilantibus oculis, sibilante sono vibrat subinde linguam, apertis faucibus caninorum dentium letiferam aciem monstrat, tremula tamen timidaque in magistri pugnum intenta. Tum ille cantilenam, et secundum Jo. Hug. Linschotanium et Neuhofium, musica quoque instrumenta modulari incipiens, pugnum nudum varie et ad mensuram quodammodo a dextra ad sinistram et viceversa, nonnunquam sursum deorsumque mover. Anguis in magistri pugnum oculis defixus, motum illum, quocunque vergit, capite totoque corpore lepide imitatur, ita ut caput ad duarum spithamarum distantiam (immota cauda) huc atque illuc, a dextra ad sinistram vertat, et hoc ipso speciem quandam tripudii exhibeat, horae octavam partem durantis. Tanto enim temporis spacio vipera exerceri potest, antequam fatigetur, et erecti situs motusque pertaesa effugiat. Ejus igitur lassitudinem fugamque ut antevertat circulator, mature cantum abrumpit; quo ipso simul vipera humum demittit corpus et saltare desinit, stipem sive mercedem a circumstantibus petente, et in ollam viperas recondente sacrificulo mendicante. Haec post Linschotanium, Langhansium Neuhofiumque multo fusius accuratiusque Excell. Kaempferus, qui et assuesfactionis et exercitationis viperarum, venenique privandi modum pariter descripsit; nec enim longiori esse, pluraque exscribere mihi animus; dignissima interim sunt, quae legantur.

Haec

Haec, quae haecenus de Indicorum circulatorum cum pileatis viperis gesticulatione et lusu recensuimus, Draconis refrigerant memoriam, quem *Cocconas* Byzantinus, et *Alexander* Abonoteichita, corradendis pro Aesculapio nummis circumducebant, aut etiam pro Apolline ipso tanquam e tripode responsa quaerentibus daturum, apud Lucianum in *Pseudomante*; cuius vestigia in nummo Antonini Pii ΑΒΩΝΟΤΕΙΧΕΙΤΩΝ Paphlagoniae adhuc supersunt, cum serpente peculiare caput habente, et sese erigente, adjuncto nomine ΓΑΥΚΩΝ, cuius nummi pariter mentio apud Excell. Valentium de Numm. Graecis p. 40. Edit. in Fol.

Tripudiantes Indicas viperas ex Acoftae testimonio cum Mongutiis, de quibus haecenus sermo, committere solent; quotiescunque autem animalcula haec ex internecino et innato quasi odio cum serpentibus congrediuntur, radicem postea, ab illis *Mongus* et *Mungos* dictam, praemorderi referunt. Praemorsa radice pedibus anterioribus saliva conspersis, caput primum, deinde corpus reliquum sibi demulcere, postea serpentem aggredi, nec illum, donec occiderit, dimittere. Haec Garcias ab Orto. Addunt alii, si contingat morderi Mongutias serpentis astutia roboreve victum, relicto hoste pro alexipharmaco hanc quaerere radicem, ejusque esu illico restitutam certamen redintegrare, id quod *αυτόπτης* Marcellus de Boschower, (qui ob fortia in India patrata facta, Principis de Migonne titulum obtinuit,) DN. Baldaeo retulit.

Sed haecenus relata in dubium vocare videtur Cl. Kaempferus, fidem rei indigenis relinquens; cum hoc tantum de Mongutia exploratum habuerit, a vipera morsam, vel lucta fatigatam, dimisso victore e palaestra in campum excurrere, et obvias depasce-
re herbarum radículas, mox pastu, ut opinatur, refectam, rursus comparere ad certamen, cum hoste, si adhuc adsit, redintegrandum. Alunt enim Mongutia sive Muncos rura calentis Asiae omnis, usque ad Gangem etiam in iis regionibus, in quibus haec radix, de qua nobis sermo, nunquam germinat.

Id quod animo lubentissimo accipimus: firmant enim viri hujus in hoc studiorum genere expertissimi opinionem, Jo. Hugo Linscotanus, Garcias ab Orto, Baldaeus et Herbertus de Jaeger, Cl. Kaempferi elogio attentissimus in Oriente Botanicus, vir inter philosophos et gymnosophistas eximiae auctoritatis, qui de radice ligni Colubrini illud memorant, quod de radice Mungos vulgo narratur. Est autem illa ligni Colubrini officinarum amara radix, cujus modo citati Auctores meminere, non ex arbore *Caniram*, quae in Hort. Malab. T. I. p. 67. describitur, et nucem illam vomicam officinarum profert; sed ex alia arboris hujus, minus tamen cognita specie, nempe, Arboris cujusdam Tymorensis, Nuces vomicas quidem ferentis, triplo tamen minores vulgaribus, et fructu integro Nucis moschatae magnitudinem vix excedentibus. In Prodr. Paradis. Batav. Cl. DN. Paul. Hermannii vocatur haec arbor, *Nux vomica minor Moluccana, lignum Colubrinum officinarum suppeditans*. Figuram ejus elegantissime aeri incisam invenies in eruditissima DN. D. Seuteri Dissert. de Nuce vomica Lugd. Batav. habita. Forte hujus quoque fructus semina sunt, quorum usus per biennium continuatus efficit, sumto scilicet unico singulis diebus, ne morsum inferant et ictus viperae pileatae, sive *Cobras de Capelos*, supra a nobis descriptae; quamvis vim hanc alexiteriam vomicae Nucis officinarum seminibus tribuant Illustris Horti Malabar. Auctor loc. cit. et Neuhofius.

Interim haec, quae haecenus de Mongutia in conquiendo sibi contra serpentis morsus alexipharmaco retulimus, revocant in memoriam alia animalia, quae plurimis plantis pro usu medico exoptatissimo indagandis ansam dedere,

- - *suumque illis nomen tribuere, hominesque
Vsum naturae nutu docuere, docentque.*

Sic de *mustelis* Peripatus libr. 9. Hist. Anim. c. 6. testatur, illas acuto praeditas ingenio, inde colligendum esse, quoniam cum

serpentibus praeliaturae, ruta prius se muniant, deinde audacter pugnam aggredientes palmam reportent. Addit Jacob. Vitriac. in Histor. Orientis, omnes quidem serpentes, et Basiliscum quoque a Mustela interimi, cum hoc tamen discrimine, ut Basilisco interemto ipsa etiam pereat. Vid. plurima huc facientia apud Guilelm. van den Bosche Histor. medic. de Animal. Natur. L. II, c. 47.

Quae si vera forent, nemo certe miretur, Indicam hanc mustelam, Mongutiam, radice pariter Mongus devorata, vulnere per serpentes illatum abigere venenum, virusque depellere, ad ductum et mentem Poëtae:

*Parva loquor, quin bruta etiam rapit impetus ar-
tis*

Phoebeae ad sese ratione carentia, solo

Naturae motu & solo utilitatis amore.

Vis divina adeo id decus atque ea gloria in arte

Spēctatur, qua bruta etiam ad se pellicit ultro;

Vt duce natura tantum cognoscere vires

Plantarum valeant, hominemque subinde docere.

Asiatici igitur, ut ad Virtutem radice Mongus pariter deflectat calamus, et in primis, teste Excellent. Kaempfero, qui Sumatram Javamque incolunt, sive usum a mustela edocti sint, sive casu quodam invenerint, radicem pro explorato habent antidoto, sive venenum extrinsecus illatum, sive intrinsecus assumptum fuerit.

Vocatur Planta radice Malaice *Hampaddu- Tanab* a Cl. Kaempfero, ab Herberto de Jaeger vero Epistol. ad Georg. Eberhard. Rumphium Museo Mus. Excellent. Valentin. annexis, et quidem Epistol. VI. *Hampaddoe Tanab*, pauco discrimine. Si Malaicam hanc vocem latine interpretari animus, *Fel terrae* si-
gnifi-

gnificat, a sapore amarissimo omnium fere partium, praesertim radicis, quae immensam bilis amaritiam exhibet. Sic Dracontium quoque Auctor Glossarii Veteris *Fel Terrae* vocavit, reprehensus ideo a Cl. Rhodio, Danorum eruditissimo, Not. in Scrib. Larg. compos. 227.

Est autem amarities radicis nostrae non adeo taediosa ac illa, quae in *Pudravali* deprehenditur.

Designatur hoc nomine *Pudrawali* Planta scandens humi-que repens, tantaeque amaritudinis, ut Javae Incolae extremis vix tangere digitis audeant, cum saepius iterata manuum lotionibus vix separari queat: hinc nullius in Medicina usus, ceu hoc refert Cl. Rumphius ad Herbert. de Jaeger Epist. 7. p. 45.

Memorat modo laudatus Collega noster, in Moluccis, Amboina et Tymor, arbusculam marini et quidem petrosi saxi quae littoris accolam repertu dari, tantae pariter amaritatis (Vitruviana haec vocula) ut in scriptis Botanicis, a se congestis, hanc ob causam *Regem Amaroris* nominaverit. Vocatur Malaice *Bonhati*, a Ternatensibus *Soulamu*, quasi *Amaroris Ducem* dixeris. Fructibus est viridibus planisque similibus corculis, foliis oblongis ingentibus, flore ad *Goelogsjmetjoe* accedente. Fructum radicisque frustum misit Herberto de Jaeger, annexo hoc joco, ut certamine cum Rege hoc Amaroris nostro *Hampaddu-Tanah* sive *Mungos*, et *Pudravali* instituto, usu exploretur, quis tristi amaritiae vincat. Quod si Rex amaroris occubuerit, nil referre regerit, cum miles quidem existat Amboinensis, Ducis tamen insignitus titulo, maximi apud Moluccarum Insularum Incolas nominis, quo in debellandis summe rebellibus morbis, imprimis ad averruncanda animalium venena utuntur.

Virtute hac alexicaca optime convenit cum *Hampaddu-Tanah*, de qua nobis sermo, licet in plurimis aliis differat, et circa Radicis *Mungos* veram matrem maxime inter se dissentiant Cl. Rumphius et Cl. Kaempferus. Prior enim eam *Clematitem Indicam* foliis *Persicae* fructu *Periclymeni Bauhini* credit, et cum Herberto de Jaeger in duas dispescit species, colore flo-

rum distinctas, rubro nempe et albo, quae ultima species optima censetur, cum gentiles in Coromandelenſi tractu viventes, florum albedini ſemper primatum tribuant.

Jam ſupra innuimus, hos in Hiſtoria naturali Indica duum-viros Mongutiae, opem medicam contra ſerpentis ictus quaerentis, ſalutem in radice arboris, lignum Colubrinum proferentis, poſuiſſe: cum igitur Clematites haec fructu periclymeni flore rubro allegetur, et conſtet inſuper, primam ſpeciem ligni hujus a Garcia ab Orto productam, eſſe Plantam fruticoſam, quam in Horto Bageliano in Vico Leidenhorſtiano, milliare circiter Lugd. Batav. diſtante, vigentem ſub nomine *Periclymeni Zeylanici herbacei foliis variegatis diverſicoloribus maculis ornatis* deprehendit Cl. Seuterus in laudata jam de Nuce Vomica Diſſert. eandemque eſſe credit ac Cl. Breynii Prodr. 2. Periclymenon Sinenſe variegatum, flore ſanguineo amplo, et Thjudamaram Horti Malabarici; nullum dubium ſuper eſt, radicis Mungos natales, in hac quaeviſſe forte planta.

Maxime tamen ab his diſſentit Cl. Kaempferus, et aliam luculentam nobis radicis hujus promit deſcriptionem. Dolent autem mecum omnes, qui phyſica ſtudia amant, Cl. Rumphii in Hiſtoria naturali expertiſſimi, Academiae noſtrae quondam Plinii Indici, monumenta literaria intercidiſſe; pauca enim hucusque, Muſeo excepto, viderunt lucem, caetera, quae inter Hortus Amboinicus, a Cl. Kaempfero laudatus, injuria Reipublicae literariae, ſuppreſſa jacent, quod ſi exſtaret opus Plantarum Rumphianum abſolutiſſimum certe, ad conciliationem ſententiarum inſervientia nonnulla ſuppeterent.

Interim hoc deſtituti Theſauro, radicis Mungos deſcriptionem mutuemur ex Cl. Kaempferi Amoenitatibus exoticis, firma ſpe lactati, viri hujus laborioſiſſimi Hiſtoriam Aſiaticam non modo affectam, ſed jam paene conſectam, DEO volente propediem prodituram, qua plurima in Democriti puteo deliteſcentia, in dias luminis auras producet vir incomparabilis, ſaeculi noſtri Decus, Peregrinatorum gloria. Hic enim

Do-

*Doctor adest, aperitque libens, quod maximus olim
Nesciit Hippocrates; non ipse Epidaurius Heros
Phoebigenaeque duo.*

Crescit autem ex ejus relatione Planta radicis, cui ab ama-
ritie Indi, a viverra Lusitani, nomen dedere, in Java, Ceylana et
Sumatra Insula, fortassis, uti opinatur, in aliis regionibus. Al-
titudine surgit pedali & longiori, faciem eminus conspecta exhi-
bens Centaurii minoris. Radix illi una est & simplex, spitha-
mam longa, digiti crassitie, crebro vagoque flexu intorta; Cor-
tice firmiter adnata, fungosa, rufa, rugosa, substantia lignosa,
dura, fibrarum exorte & fragili, coloris albidi, saporis amarissi-
mi, instar Gentianae, sed subtilioris, & haud aequè ingrati. Cau-
le assurgit recto, tenui, aequali, ramulis raris, alterne adversis,
quos folia ornant pari ordine disposita, rariora, angusta, longi-
tudinis uncialis, figurae lanceatae, stylis singulis ex surculorum
axillis in duarum vel trium digitorum transversorum longitudi-
nem exsurgentibus, tenuibus, deciduis insistent Flosculi circi-
ter quinquaginta, plures, pauciores praeparvi, in plures fascicu-
los digesti, et in umbellam tantillam, quam ungue obumbres,
conglobati, pulchre rubentes: qui per microscopium cogno-
scuntur nudi, tubulati, extremitate in quinas et senas lacinias
divisa. Arescente flosculo ex umbilico ejus semen minutissimo
pediculo protruditur, in aliis geminum, i. e. e duobus seminibus
ad bases concretum, fastigiis divaricatis, in aliis simplex et unum
inaequalis rotunditatis, et ex quadantenus compresso utcun-
que turbinatum, osseum seminis coriandri magnitudine, cute
vestitum carnosâ adnata, per siccitatem rugosa, coloris promi-
scae vel nigricantis, vel ex viridi pallentis.

Hucusque Excell. Kaempferus, cui tanto lubentius subscri-
bimus, cum artis saluberrimae sit peritissimus, ac avtopsia haec et

alia exacte adeo didicerit, ut iuste ac merito plurimis praeferendus Auctoribus aliis, qui

- - - *Sapiunt alieno ex ore petuntque
Res ex auditis potius quam sensibus ipsis.*

Et certe quae de radice memorat, apte his, quas apud sedulitate praecellentem Pharmacopoeum Dietericum manibus tractare licuit, conveniunt; sunt enim digiti saepius minoris crassitie, crebro vagoque flexu intortae, ut

- - - *Sinuoso volumine multo
Serpentes referant.*

Exprimit sic externa radicis Mongus figura, id quod de ligno Colubrino meminit Acoſta, dum ait: Tantam habet lignum hoc cum Colubro similitudinem, ut qui non norit, aut de die viderit, sed ad lunae splendorem noctu conspiciat, vivum colubrum esse existimet. Vid. quoque Cl. Paludanus Not. in Linschot. Libr. IV. cap. 31.

Cortex firmiter alias adnatus, fungosus, rufus, rugosus, a nostris propemodum abrasus ablatusque. Quoad internam substantiam lignosa radix, dura, fibrarum exors et fragilis, coloris albidii, saporis intense amaricantis instar Gentianae, sed subtilioris et haud adeo ingrati, et hinc quoque majoris et penetrantioris efficaciae; ideoque quoad saporem et alexipharmacam virtutem radices arboris *Pilipoc* aemulatur apud Nieremberg. Hist. Natur. L. IX. p. 338.

Retulimus jam, Indis radicem hanc explorati antidoti loco esse, sive venenum extrinsecus illatum, sive intrinsecus assumptum fuerit a Serpentibus. Hinc radicem hanc Mungos dicendam jure Serpentinariam quoque reor,

Serpentinam hoc nomine vero.

- - - - - *Quod radix morsibus anguis
Atque venenosus aliis ferat ictibus almas
Suppetias.*

Illud enim praestat, quod de Radice ex Anglia, notha ipsi sub nomine vernaculo *Snagroel* transmissa, praedicat Cl. Cornutus de Plantis Canadensibus pag. 115. et Virginiae ille Encomiastes, ibi natus et hanc pariter inhabitans provinciam, Libr. II, cap. IV. p. 196. dans l'Histoire de la Virginie, ubi radicem contra venenum serpentis caudifonae ad coelum usque extollit, a serpentaria tamen Virginiana distinguit; vocanda igitur erit nostra ad differentiam Americanarum *serpentina Asiatica Mungos*. Confer huc, quae de Dictamno Virginiano habent Act. Philos. Anglic. Mens. Maji 1668.

Maximam tamen radix haec nominis famam sibi acquisivit a vi illa alexipharmaca et stupenda plane, quam in destruendo exitiali illo viru Macassarico, ullo vix alio remedio superabili exhibet,

Ac fert praesentem numinis instar opem.

Celebes Insula est Indiae Orientalis, quae ex Aquilone in Africum perpetuo tractu leucas prope ducentas excurrit, atque, ut aliae ferme vicinae, pluram in regna dividitur, teste Reverendissimo Patr. Maffejo e Societ. Jes. Histor. Indic. L. X, p. m. 201. Inter haec Celebes Insulae regna Macassarense, a metropoli sic dictum, eminet, cujus Rex male ab Auctore Part. IX, Itiner. Orient. Indiae a Fratribus de Bry editis, Rex in *Madagascar* pro *Macassar* dicitur. Hi Macassarenses populi apud plerosque hodoeporico- rum scriptores ob venenata arma spiculaque pessime audiunt, quibus sauciati sine ulla mora fato perfunguntur, partibus laesis
in

in putredinem resolutis. Id quod de Brasilianis quoque testatur Piso Hist. Nat. et Med. Libr. I. p. 14.

Audiamus de Macassarensibus Excell. Bontium, Medicum quondam Bataviae in Java majori primarium, Histor. natur. et Medic. Ind. Orient. L. V. cap. 28. p. m. 85.

„ Si aliquis vel leviter laesus ad simplicem sanguinis mis-
 „ sionem, vel in extrema calce, nutabundus statim, tanquam
 „ ebrius, in terram mortuus concidit; sed et carnes intra dimi-
 „ diae horae spatium a septico hoc veneno, ita computrescent,
 „ ut tanquam mucus a subjectis ossibus manu avelli queant, et
 „ quod mirere magis, sit, e. gr. aliquis in femore vel altius laesus
 „ superficialiter a telo alio, veneno non intincto, et sanguis eti-
 „ amnum calidus in subjectos pedes defluens tangatur simpliciter
 „ hisce venenatis telis, ocyor Euro aura pestilens vulnus versus
 „ ascendet, eademque celeritate et modo hominem e vivis ra-
 „ piet. Haec non sunt nugae, sed oculata hoc confirmavit ex-
 „ perientia. Haec Bontius. Sunt autem spicula ista, e relatione
 „ scriptoris Part. VIII. Itiner. Orient. Ind. Fratr. de Bry, e piscium
 „ spinis confecta; (quippe Maffejo supra laudato teste Hist. Indic.
 „ Libr. VIII. p. 166. *ad fabriles usus Macasserenses spinis pisci-
 „ um pro ferramentis utuntur.*) Neuhofius tamen tela illa delete-
 „ ria accuratius examinans refert, pedalis ut plurimum longitudi-
 „ nis, ex arundine scissa, apice e dentibus piscium subtilissima, toxi-
 „ co illo lethali imbuta impraegnataque esse.

Arbor venenum illud suppeditans indigenis Ipu, Javanis Malaisque Vpa dicitur, et a Neuhofio arbori, caryophyllos fe-
 „ renti, quoad proceritatem ac folia assimilatur. Crescit secundum
 „ Excell. Kaempferum in abditis sylvarum Insulae Celebes locis,
 „ praesertim in provincia Turasia; Neuhofius in IV. minoribus
 „ Insulis, Macassarensibus vicinis, et a populo *Bougis* Belgis *Bok-
 „ jes* dicto inhabitatis, veneniferas has arbores pariter repertu-
 „ dari narrat. Tavernerius Voyag, d'Ind. Livr. III. pag. 19.
 „ p. m. 480. ex Insula Borneo afferri hoc Venenum credit.

Tri-

Triplex dicitur arboris varietas vel species, solius succi malignitate majori vel minori differens. Sic Tangaracarum sive Plantarum detestabilium, quod facultate singulari deleteria polleant, tres quoque species recenset Clar. Piso Hist. nat. et Med. L. V. c. 17. p. 301. seqq. Colligendi modum accurate, more solito, recensuit Celeb. Kaempferus, quo Ben. Lect. remittimus. Dum effluit e vulnerato arboris cortice virus, lactei pinguisque succi aemulum, non sine evidentissimo vitae periculo colligitur, hinc plerumque morti ob patrata facinora adjudicatis, ejus collectio committitur, qui adverso vento arboris corticem vulnerant, manantem exinde succum longis arundinibus excipiunt, ac extra vulneris arborei virosam exhalationem in vado constituti vasi vitreo, sed caute pariter infundunt ac obturant, et hoc vitae suae λύτρον Regi offerunt. Confer quoque de veneno per odorem Iethifero in Orientali India, quae habent Act. Phil. Anglic. Mens. Mart. 1666.

Hunc solum veri secreti conscium credidit Tavernerius, tragico hoc exemplo Angli, a Rege Macassarensi ope lethalis hujus teli interfecti, confirmans, licet non omnia in Tavernerii volumine contenta authentica esse, ab ejus Amico Generoso DN. de Brueil per epistolam Alepo Syriae exaratam, Excell. quondam Faber Heilbronnensium Podalirius monitus fuerit, uti patet ex Ann. IX. Dec. II. Append. p. 413. id quod ab Auctore Libri Gallici, l'Esprit de Mr. Arnaud, (Rev. *Jurii* foetum credunt,) pariter factum, qui sublestae fidei Tavernerii narrata nonnulla pronuntiat, additque, Gallum *Chapuzeau* dictum, calammum concinnando Itinerario commodasse, cum Tavernerius, postea Baro d'Aubonne vocatus, ante iter in Indias susceptum, Nobili cuidam vel Germano vel Vngaro, a camerae servitiis extiterit,

Vegetabili hoc veneno postea lanceas suas, pugiones, imprimis autem tela, quorum jam aliquoties mentio facta, imbu-

unt Macassarenses, et hoc non ex arcu, sed per tenues arundinaceos tubulos, (even gelyk man en Holland, scribit Neuhofius, met ronde proppen van potaerde uyt spatten na het gevogelt spat, i. e. Sicuti in Belgio globulis argillaceis, per tubulos ejectis, aviculis inhiant) oris flatu explodunt in hostes, hinc a Belgis *de Macasserse vergifftige spatters* vocantur, graphiceque a Neuhofio aeri incisi exhibentur. Tavernier modum hunc tela emitendi gallice exprimit, *avec une Sarbatane*. Th. Herbertus Anglus in Itinerar. versionis Belgicae L. V. Lamberti van Bosch *Sempitane* vocat.

Contra lethalia veneno hoc inflicta vulnera, omnis olim in *homerda*, statim et in copia assumpta, salutis spes posita erat, Vid. Act. Phil. Anglic. Mens. Mart. A. 1666. ut vomitu exinde per nauseam enormi excitato virus corpori illatum destrueretur et illuderetur, licet non semper optatissimus sordidissimo et abominando huic remedio effectus successerit. Tandem revelatis alterius pharmaci a Macassarenribus olim arte nulla, quam cruciatu extorquenda erat, quae radice nostrae *Mongus* sive *Mungos* usum patefecit. Indorum quippe Medici, Idiotae licet, et nullis literis tincti; eximii tamen sunt Botanici, facilique negotio omnis generis medicamina ex undiquaque in sylvis conquisitis conficiunt. Quae stupenda sagacitate interne et externe illos adhibere videas, praecipue in morbis a veneno natis. Testatur quoque Cl. Piso, tanquam oculatus testis, in castris membra militum, jamjam ab Europaeis Chirurgis amputanda, Barbaros recentibus, Gummi, succis et balsamis a ferro et igne liberasse et feliciter restituisse; imo moribundos ex venenatorum fungorum esu, aliorumque *toxicorum noxa*, solo potu Infusi radice *Jaborandi* in instanti a letho vindicatos, Pisone aliisque Galeni nepotibus haud parum pudore suffusis, post tot Alexipharmacorum et Theriacalium Antidotorum irritos conatus. Haec ingenue confitetur Cl. Piso *Histor. Natur. et Medic. Brasil.* l. 2. p. 24.

Assumitur autem radix Mungos cum ad praeservationem, tum ad curationem, ab inferendo vel jam illato veneno, drachmae unius vel dimidiaae pondere, cum haustu aquae dulcis vel cuiusvis liquoris, sive rudi frictione super lapidem, sive cultiori modo in pulverem redacta: nec inconsultum ajunt, ipsi loco affecto pulvem e pulvere radice nostrae cum sputo vel aqua factam imponere.

Latius fusiusque haec a citatis haecenus Auctoribus de Veneno Macassarensi ejusque antidoto specifica Mongus sive Mungos tractata, in compendiolum a nobis redacta sunt, evolvenda ab iis, qui plura hac de materia scire desiderant. Forte nonnulla quoque rarioris commatis haurienda, e Tractatu Gallice inscripto, Relation du Royaume de Macassar; nec enim libellus jam nobis ad manus.

Propter haecenus recensitas alexiterias radice hujus contra serpentum, ac Macassarense furiale venenum, multis successibus infallibilem virtutem expertus est adversus canis rabidi morsum in brutis aequae ac hominibus Cl. Kaempferus, imprimis si misceatur cum celeberrimo illo pulvere contra morsum rabidorum, quem in Tr. de Venenis L. 3. c. 19. suppeditavit Pontcettus,

*Purpurei columen Coetus, sacrique Senatus
Gloria, & Hesperii lucida gemma Soli.*

Et quod caput rei est, radice hac, (cujus e Java copiam secum asportavit vir hic χαρίεστος) in febribus putridis morbisque malignis redux in patriam felicissime utitur.

Hanc virorum in Indiis Celeberrimorum de viribus radice Mungos praemonitus experientia, quam nunc Excellent. Kaempferus in Germania pariter felicissimo successu toties confirmavit, Amsterodamique fama quotidie adhuc comprobatur, consilium cepi, ut duce analogismo, in purpura illa valde maligna,

ejus in dissertatiunculae hujus fronte mentio injecta, radicem pariter hanc exhiberem, ad malum illud pertinacissimum averruncandum.

Nec spes me fefellit, cum pluribus ad ultima salutis detrufis radix utilis admodum extiterit ac salutaris, virtute sua balsamica sulphureo salina alcalina, aptissima ad massam sanguineam liberandam a miasmate illo virulento, interitum corpori nostro minitante.

Exhibui autem vel solam vel aliis medicamentis alexipharmacis, ad morbi malignitates per poros eliminandas immixtam. Factum tamen in nonnullis, ad vomendum pronioribus, et gravato nimium ac peccante materie ventriculo, ut cum euphoria et optimo successu vomitus produxerit, natura modulum agentis exterioris eludente; uti notum est, alia Bezoardica quoque, quae inter serpentaria Virginiana, imo Acoſta teste contrajerva ipsa, nonnunquam vomitum provocasse. Criticus hic vomitus et salutaris confirmat, Excell. Schelhammeri effatum ejusdem veritatis esse, ac *magni Charta Galeni, ac Coi celebris scripta verenda senis*. Sic enim Machaon ille Cimbriae: Vomitoria saepius diritati malignorum in principio exhibita obicem ponunt, praesertim si cardialgia, oris amaror, incarcerati in ventriculo flatus, ructuum causae, aliaque non suadere tantum, sed postulare videntur. Quod commodè Ipecacoancha fieri poterit, remedio quodammodo alexipharmaco, teste Pisonis Histor. Natural et Medic. Brasil. Libr. V. c. VI, p. 233. et 303. Edit. sec. quo partes illas venenatas stomacho inflammationem minitantes eliminare eamque antevertere licet. Rarius tamen vomitus radice hujus effectus, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ sudor.

Repetitis autem vicibus, non semel aut bis exhibenda, sed generoso hoc remedio assidue, nec minus fortiter pugnandum, ac milites in angustias redactis copiis, adversus truculentissimi hostis aciem consueverunt. Accensenda enim haec radix Mun-

gos non illis levioribus ac mitioribus diaphoreticis, quae neque obstinatissimum a miasmate in malignioribus morbis productum coagulum resolvere, nec particulas involutas promovere possunt, sed illis potius, quae potentius incidunt, ac in arctius contractas mali cohortes irruunt.

Solam in pulvere exhibui ad drachmam semis vel scrupulos duos in aqua appropriata vel Thee regio *de bou* dicto, Herb. scord. Rad. Scorz. montan. et contrajerv. mixto.

*Sed puto vix paucis tristem arridere saporem,
Eheu, quam paucos Juppiter aequus amat!*

Effectus tamen salutaris et dulcis, a radicis amarore proveniens, huic obviam ibit nauseae. Minime omnium sapor hic aliquantulum ingratus Medicum deterreat, quo minus aegris hoc remedium commendet et imperet: medicorum quippe, Galeno nostro sic sentiente, adulatorum est, cubantis delitiis statim subscribentium, ejusque voluptatem non sanitatem pro meta gerendarum habentium Libr. 12. Meth. med. cap. 1.

Optimum sensi radicis hujus effectum, dum felici mihi esse licuit, ut ingruente morbo illam statim exhiberem. Datur quippe aegrotorum cohors, cui *Suada* nulla, quamvis maxima olim Atheniensium Dea, arbitrato Themistoclis apud Herodotum Libr. 8. consuadere potest, ut Medicum tempori accersat, id quod fere communissimum Patriae nostrae vitium, ut rarissime primo morbi accessu, plerumque ubi numerosis prius conquisitis remediis ex empiricis phaleratis, Extesticulatoribus vaniloquis vetulis lotio-physicis, et quibus non! fero et jam provecto morbo medicum accedat, quasi vitae mortisque arbitrum, qui fata jam morituri pro arbitrio dispensare valeat, ut verbis eruditissimi Medici justissimas querelas exponamus nostras, cum in hoc casu pro! dolor nimis verum experiamur, quod Corn. Ta-

citius L. V. Annal. agebat: *Brevibus momentis summa verti posse.*

Quod si miasma malignum, quoad maximam partem Radicis hujus in principio statim exhibitae usu eversum, perque corporis spiracula, cutis nempe poros, remotum, succedant huic radici leniora diaphoretica, ne nimium sudoribus sollicitentur aegri, corpusque madore nimio exsolutum fatigetur, adeoque cum lymphâ simul vitam eduxisse Medicus videatur, ac de illo jure dici possit, quod de Vindicta Marii et Syllae Pharsalicorum eruditissimus Vates Lucanus Lib. 2. querebatur:

*Ille quod exiguum restabat sanguinis urbi,
Hauisit, dumque nimis jam putida membra
rescidit
Excescit medicina modum, nimiumque secuta est,
Qua morbi duxere manus.*

Nec etiam opus, solam semper per se exhibere radicem Mongus, quippe cum alexipharmacorum varium habeamus delectum, suo quisque arbitrio, ut res postulaverit, quae velit accipere et huic radici adungere potest.

Suppeditavit nobis India jam ab aliquot annis *il Piedra cordial*, sive lapidem Bezoar, a loco, in quo hactenus a Pl. Reverend. Patr. Soc. Jes. Caspar. Antonio componitur, de Goa dictum. Figuræ est vel ovatae, vel rotundae, coloris intus cinerei, extus nigricantis splendens, maculisque aureis distinctus. Hunc pariter R. P. Nicolaus Momitius praeparat, literis N. M. in superficie impressis dignoscendum. Descriptiones hujus lapidis

pidis variae exstant, quarum optima in Pharmac. Fulleriana et dans le Traité des maladies les plus fréquentes, et des remèdes spécifiques pour les querir etc, par Mr. Helvetius p. 139. Vires e Lusitanica lingua in Belgicam transtulit, et Museo Amboinensi, elegantissimo operi, inseruit Nobiliss. Rumphius Libr. III. Artic. 86. pag. 338.

Ad hujus imitationem globulos, illorum de Goa aemulos, apud diligentissimum Dn. Dietericum formandos curavi, quibus malignae purpurae

- - - - *duros avertere casus,*
Parcarumque colos tardare & lubrica pensa,

saepius licuit; quorum descriptionem, ne proximi emolumentis ullo modo deesse videar, heic publici juris facio; praesertim cum nunc compositionem radix haec nostra Mungos quoque ingrediatur,

rx. Rad. Mongus

Angel. Afric.

Serpent. Virgin.

Contrajeru. ana 3j.

Pulv. e typh. Cerv. Zuvoelf. ʒiv.

Chel. 69. marin.

Corn. capr. Bezoard.

Alc. phil. praep. ana ʒss.

Spin. viper. ʒj. M. F. Pulvis subtiliss. super

Porphyrit. laevigandus et probe miscendus, cui postea adde Gelat. Viper. et Unicorn. ver. q. s. ut inde formari possint globuli, foliis auri obducendi et caute siccandi, postea ferro laevigandi.

Differunt quidem quoad ingredientia ab illis globulis, quos nobis Goa mittit: constant enim hi e lapidibus pretiosis, margaritis, coralliis, Bezoar Orientali aliisque, quorum loco nostros alexipharmaca potius ingrediuntur, debellandae purpurae malignae ali-

aliisque febribus pessimi moris destinatos. Ambram Moschumque in Indicis exstantem, omisimus, ne sequiori sexui incommoda haud contemnenda pariat; et loco Aquae rosarum pro massa humectanda, fl. Tunicae, vel melissae substituenda.

In Infuso quoque radix Mongus felici exhibetur conamine. Pisonis hic observatio, quam Histor. Brasil. Natur. et Medic. L. II. p. 25. de Infuso habet, meretur certe attentionem. Lusitanos nempe et Brasilianos, medicamenti nativi Infusum raro igni, sed aëri et rori nocturno versus Orientem exponere. Vnde frigidiuscula aura subtilissimusque ros vicem correctoris attenuatione sua probet, dum medicamenti acrioris et calidioris vires moderatur. Sed climatum certe hoc in casu habenda ratio.

Vltiore laude radicem nostram Mongus extollerem; sed vereor, ne quis auribus meis illud insusurret, quod Catonis tempore de Brassica nimium laudata a Satyrico dictum legitur: *Brassica dia Catonis*. Plura et certiora cum DEO et die de remedii hujus efficacia viribusque edoctus, imposterum libenter suppeditaturus.

